

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

Wijziging SUWI ivm versterken arbeidsmarktinfrastructuur

Wie zijn belanghebbenden en waarom?

- **Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?**

Direct belanghebbend:

- Werkenden en werkzoekenden met werk- en ontwikkelgerelateerde ondersteuningsbehoefte of -vragen. Mensen die onvoldoende geholpen (kunnen) worden bij het vinden van (dienstverlening naar) duurzaam werk.
- Werkgevers/sectoren met personeelsvraagstukken.
- UWV en gemeenten, als publieke uitvoerders voor re-integratie en arbeidsbemiddeling van personen. Met dit wetsvoorstel worden grondslagen en taken gecreëerd of uitgebreid waarmee de (regionale) samenwerking wordt versterkt en belemmeringen bij het bieden van passende dienstverlening worden weggenomen.

Ook belanghebbend:

- Overige burgers, omdat vrijwel iedereen op enig moment als werknemer, werkzoekende of werkgever een ondersteuningsbehoefte kan hebben bij het zoeken naar werk en/of personeel.
- Professionals die werkzaam zijn op het gebied van arbeidsmarktdienstverlening.
- De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) als belangenorganisatie voor alle Nederlandse gemeenten.
- In een arbeidsmarktregio spannen veel diverse, publieke en private, partijen zich in om mensen te begeleiden naar passend werk of (arbeidsmarktgerichte) scholing. Deze partijen zijn tevens belanghebbend. Het gaat bijvoorbeeld om onderwijs- en opleidingsinstellingen, SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven), werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties. Elk van deze partijen biedt een deel van de ondersteuning die mensen nodig hebben om werk te vinden en te behouden en werkgevers om hun personeelsvraagstukken op te lossen. De samenwerking tussen en de arbeidsmarktdienstverlening van deze organisaties wordt bevorderd met de voorgenomen wijziging.

- **Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?**

In relatie tot het wetsvoorstel: het UWV, gemeenten en de VNG.

Binnen de 35 arbeidsmarktregio's hebben ook andere publieke en private organisaties kennis over en ervaring met (samenwerking bij het bieden van) arbeidsmarktdienstverlening. Het gaat om: werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties, SBB en onderwijs- en opleidingsinstellingen. In de arbeidsmarktdienstverlening spelen daarnaast organisaties als sociaal ontwikkelbedrijven, brancheorganisaties, intermediaire organisaties en re-integratiebureaus een belangrijke rol.

- **Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?**

Dit wetsvoorstel is op 29 april 2024 met een brief aan de Tweede Kamer over de Hervorming Arbeidsmarktinfrastructuur aangekondigd. Dit voorstel bevat de benodigde wetswijzigingen om de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur middels wettelijke bevoegdheden te formaliseren.

Het wetsvoorstel is de uitkomst van een brede beleidsvorming, uitwerking en afstemming met UWV en gemeenten (VNG, G4, G40 en Divosa), werknemers- en werkgeversorganisaties (via de Stichting van de Arbeid), Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en onderwijsinstellingen (NRTO en MBO raad) en de Ministeries van Economische Zaken (EZ) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

1. Wat is het probleem?

a) Wat is het probleem?

In de arbeidsmarkt bieden diverse publieke en private partijen, individueel en in verschillende samenwerkingen, arbeidsmarktdienstverlening aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers. Ondanks de inzet ervaren werkzoekenden, werkenden, werkgevers (en de organisaties zelf) knelpunten in de huidige (regionale) samenwerking en de arbeidsmarktdienstverlening. De huidige arbeidsmarktdienstverlening kan daardoor mensen niet altijd effectief ondersteunen bij het vinden van passend werk, scholing of personeel. Dit leidt tot onderbenutting van arbeidspotentieel en problemen voor werkgevers, vooral in sectoren met tekorten.

Nadere toelichting:

Hoofdstuk 3 memorie van toelichting concept wetsvoorstel.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Oorzaken op het niveau van regelgeving

Knelpunten in de huidige arbeidsmarktinfrastructuur en arbeidsmarktdienstverlening hebben betrekking op:

- De regionale publiek-private samenwerking is onvoldoende geborgd. Hierdoor ontstaat versnippering in gezamenlijke planvorming, aansturing en uitvoering.
- Voor een goed werkend stelsel is landelijke ondersteuning van de samenwerking van belang. Een structuur die ondersteuning biedt van de regionale uitvoering ontbreekt.
- Het aanbod van arbeidsmarktdienstverlening is onoverzichtelijk. Werkzoekenden en werkgevers weten hierdoor de juiste dienstverlening niet altijd te vinden.
- De dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers (op regionaal niveau) sluit onvoldoende aan op de ondersteuningsbehoefte. Voor mensen met complexe hupvragen is samenwerking van meerdere organisaties nodig.
- De Participatiewet biedt de mogelijkheid dat gemeenten en UWV onderling afspreken dat de gemeente dienstverlening biedt aan mensen met een UWV-uitkering. Een omgekeerde mogelijkheid bestaat niet, wat het inzetten van passende dienstverlening kan beperken.
- UWV is wettelijk verplicht de activering van mensen in de ZW, WAO, WIA en Wajong uit te besteden aan re-integratiebedrijven en aanbieders van scholing. Gemeenten zijn niet gebonden aan een strikte uitbestedingsplicht. De verplichting beperkt UWV om samen met andere arbeidsmarktpartijen vanuit gezamenlijke doelstellingen passende dienstverlening en trajecten te kunnen ontwikkelen en uitvoeren.

Oorzaken op het niveau van uitvoering

De uitvoering van passende arbeidsmarktdienstverlening wordt bemoeilijkt door bovengenoemde knelpunten.

Oorzaken op het niveau van burger (die de burger niet te verwijten zijn maar waarop verbetering van beleid goed kan aansluiten)

Door de veelheid aan aparte loketten en toegangspunten ervaren werkzoekenden, werkenden en werkgevers onduidelijkheid bij het vinden van de juiste ondersteuning. De versnippering bemoeilijkt de toegang tot diensten, waardoor beschikbare ondersteuning niet optimaal benut wordt.

Nadere toelichting per probleem:

Hoofdstuk 3 memorie van toelichting concept wetsvoorstel.

c) Wat is de omvang van het probleem?

De omvang van het probleem is moeilijk te duiden, gegeven de complexiteit van het onderwerp. Enerzijds heeft het probleem betrekking op de organisatie en samenwerking van de regionale arbeidsmarktdienstverlening. Het probleem beslaat daarmee het brede scala van betrokken publieke en private organisaties.

Anderzijds heeft het probleem betrekking op de doelgroepen van de organisaties, de werkenden, werkzoekenden en de werkgevers op de arbeidsmarkt. Doordat het aanbod en de toegang van de arbeidsmarktdienstverlening versnipperd is, hebben mensen onvoldoende inzicht in de beschikbare dienstverlening. Daarnaast wordt de inzet van dienstverlening in sommige gevallen beperkt door wetgeving, waardoor sommige werkzoekenden niet de meest passende ondersteuning kan worden geboden. Het probleem raakt daarmee potentieel elke werkzoekende of werkgever.

De knelpunten binnen de arbeidsmarktinfrastructuur hebben ook effect op andere domeinen en uitvoeringsniveaus. De regionale arbeidsmarkt raakt immers aan diverse beleidsterreinen (bijvoorbeeld onderwijs en economie) en daarmee aan de betrokkenheid van verschillende (uitvoerings)organisaties en ministeries (naast SZW, OCW en EZK). In de regio staat het arbeidsmarktbeleid tevens in verbinding met verschillende uitvoeringsniveaus, zowel provinciaal als landelijk. Er zijn uiteenlopende uitdagingen in de verschillende regionale arbeidsmarkten. Elke arbeidsmarktregio in Nederland is immers uniek, met eigen kenmerken en uitdagingen. Deze factoren dragen bij aan de complexiteit en omvang van het probleem, waardoor een veelzijdige en gecoördineerde aanpak voor de arbeidsmarktinfrastructuur noodzakelijk is.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het huidige beleid van de arbeidsmarktinfrastructuur en het regionale arbeidsmarktbeleid kan worden beschreven langs 2 dimensies: de publieke samenwerking *bij het bieden van dienstverlening* (samenwerking tussen UWV en gemeenten) en de publiek-private samenwerking *in de toeleiding naar werk* (samenwerking tussen UWV en gemeenten met medebetrokkenheid van werknemers- en werkgeversorganisaties). De bedoelde samenwerkingen vinden plaats op het niveau van de 35 arbeidsmarktregio's, het niveau waar werkzoekenden en werkgevers elkaar veelal zoeken en vinden. Binnen elke arbeidsmarktregio is een centrumgemeente belast met de functionele regie op de regionale samenwerking. Het is aan de centrumgemeente om het samenwerkingsproces, dat moet leiden tot een regionaal arbeidsmarktbeleid, vorm te geven.

Publieke samenwerking

Momenteel werken UWV en gemeenten in de arbeidsmarktregio's samen bij de dienstverlening aan werkgevers. De samenwerking tussen UWV en gemeenten bij het bieden van regionale dienstverlening aan werkgevers is reeds wettelijk vastgelegd. Voor de dienstverlening aan werkzoekenden is deze regionale samenwerking nog niet wettelijk vastgelegd. De huidige scheiding van verantwoordelijkheden bemoeilijkt de samenwerking bij het bieden van tijdige en passende dienstverlening. Hierdoor kan er geen gebruik worden gemaakt van elkaars expertise en dienstverlening. Er is onvoldoende samenhang tussen de dienstverlening aan werkzoekenden en de dienstverlening aan werkgevers. Uit onderzoek blijkt dat werkgevers- en werkzoekendendienstverlening in een groot aantal regio's nog te veel gescheiden activiteiten zijn. Dit kan een duurzame match tussen werkzoekenden en werkgevers belemmeren. Een goede wisselwerking tussen werkgevers- en werkzoekendendienstverlening is dan ook een randvoorwaarde voor doeltreffende arbeidsmarktdienstverlening.

Publiek-private samenwerking bij regionaal arbeidsmarktbeleid

De afgelopen jaren zijn er verschillende programma's uitgevoerd door verschillende publiek-private samenwerkingsverbanden in de arbeidsmarktregio's. De samenwerkingsvormen kennen veelal een tijdelijk karakter en het ontbreekt aan een onderliggende structuur, waardoor slechts tijdelijk in een behoefte wordt voorzien en wat kan leiden tot discontinuïteiten. Verschillende onderzoeken en evaluaties van de programma's van de afgelopen jaren onderschrijven dat evenwichtige en vooral structurele sturing gemist wordt.

Nadere toelichting:

Hoofdstuk 3 memorie van toelichting concept wetsvoorstel.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zonder overheidsinterventie blijven de beschreven problemen waarschijnlijk bestaan of kunnen ze zelfs verergeren. De regionale arbeidsmarkt blijft versnipperd georganiseerd. Doordat partijen onvoldoende samenwerken kunnen werkzoekenden, werkenden en werkgevers blijven worstelen met beperkte of inconsistente toegang tot relevante arbeidsmarktdienstverlening. Dit kan hun vermogen om passende werkgelegenheid te vinden belemmeren, wat mogelijk leidt tot hogere werkloosheidspercentages of langdurige werkloosheid.

Zonder verdere actie kunnen ook de bestaande inefficiënties en onduidelijkheden in de gegevensuitwisseling tussen UWV, gemeenten en private partijen blijven bestaan. Dit kan leiden tot aanhoudende problemen bij het delen van noodzakelijke informatie, waardoor de samenwerking wordt belemmerd en de effectiviteit van arbeidsmarktdienstverlening wordt verminderd.

Samengevat kan dit resulteren in een minder efficiënte arbeidsmarkt, met mogelijk negatieve gevolgen voor werkzoekenden, werkenden, werkgevers en de samenleving als geheel.

2. Wat is het beoogde doel?

a) Wat zijn de beleidsdoelen?

De maatregelen binnen het wetsvoorstel hebben als doel werkenden, werkzoekenden en werkgevers toegang te bieden tot passende, herkenbare en laagdrempelige dienstverlening op het gebied van werk en scholing, en daarmee bij te dragen aan snellere, betere en duurzamere werkgelegenheid. Dit draagt bij aan de versterking van de economische zelfstandigheid van werkzoekenden en werkenden, en bevordert een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen gelijke kansen krijgt.

Er bestaat geen verschil in het beleidsdoel tussen centrale en decentrale overheden; beiden streven naar een naadloze samenwerking om de regionale arbeidsmarkten optimaal te ondersteunen.

b) Aan welke duurzame ontwikkelingsdoelen (sustainable development goals, SDG's) en brede welvaartsuitkomsten dragen de doelen bij?

Meer passende arbeidsmarktbeleid en betere samenwerking van dienstverlenende organisaties heeft positieve effecten op de arbeidsparticipatie. Daarmee draagt het voorstel bij aan SDG doel 8: Waardig werk en economische groei.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Om de knelpunten in de huidige arbeidsmarktinfrastructuur en arbeidsmarktdienstverlening, zoals beschreven 1b, op te lossen is wijziging van wet- en regelgeving nodig. Met de voorgestelde wetswijziging worden reeds bestaande bevoegdheden verder uitgewerkt en nieuwe bevoegdheden voorgesteld, waarmee de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en de (regionale) samenwerking bij het bieden van passende dienstverlening worden versterkt.

Een belangrijk onderdeel hiervan is het inrichten van regionale loketten, die als centrale toegangspoort fungeren voor vragen over werk en scholing. Met het wetsvoorstel wordt nadere invulling gegeven aan de bestaande taak uit artikel 9, eerste lid van de wet SUWI, waarin wordt gesteld dat UWV en gemeenten samenwerken met het oog op een doeltreffende en klantgerichte uitoefening van taken.

Zoals onder 1d beschreven zijn er binnen het huidig beleid diverse initiatieven geweest gericht op publiek-private samenwerking bij arbeidsmarktbeleid en dienstverlening. De initiatieven kennen veelal een tijdelijk karakter. Het ontbreekt aan een onderliggende structuur, waardoor slechts tijdelijk in een behoefte wordt voorzien wat kan leiden tot discontinuïteiten. Als gevolg hiervan kent de regionale arbeidsmarktinfrastructuur een groot aantal van elkaar losstaande regelingen, loketten en samenwerkingsstructuren. Een structurele gemeenschappelijke opdracht en focus ontbreekt. Om de publiek-private samenwerking bij regionaal arbeidsmarktbeleid te borgen is een wettelijke grondslag nodig.

Nadere toelichting:

Hoofdstuk 3 memorie van toelichting concept wetsvoorstel.

b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Om de knelpunten in de huidige arbeidsmarktinfrastructuur en arbeidsmarktdienstverlening, zoals beschreven 1b, op te lossen is wijziging van wet- en regelgeving nodig.

c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

De wettelijke basis voor het versterken van de regionale arbeidsmarktinfrastructuur is een middel om uiteindelijk de duurzame (over)stap naar (ander) werk in de arbeidsmarktregio's te verbeteren. Door het creëren van een wettelijke basis worden regionale samenwerkingsstructuren wettelijk verankerd, wat zorgt voor een betere afstemming en integratie van diensten.

Het opzetten van goed functionerende regionale loketten is een manier om te zorgen dat mensen in deze loketten terecht kunnen met al hun vragen over werk of (arbeidsmarktgerichte) scholing. Dit bevordert een uniforme toegang tot ondersteuning en informatie in elke regio. Tegelijkertijd zorgt het versterken van de samenwerking tussen UWV en gemeenten ervoor dat de ondersteuningsbehoefte van werkzoekenden leidend is in de publieke dienstverlening, wat leidt tot beter passende dienstverlening en effectieve ondersteuning.

Bovendien wordt door een stevige borging van gegevensdeling de uitwisseling van relevante informatie tussen betrokken partijen verbeterd. Dit maakt het mogelijk om tijdig en efficiënt in te spelen op de behoeften van werkzoekenden, waardoor de kans op een succesvolle overstap naar ander werk wordt vergroot.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Dit wetsvoorstel beoogt met een pakket aan maatregelen de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en de (regionale) samenwerking bij het bieden van passende dienstverlening te versterken. Er zijn gevolgen voor UWV en gemeenten als de (direct) betrokken organisaties en de professionals die de dienstverlening uitvoeren.

De maatregelen hebben betrekking op (de organisatie van) de arbeidsmarktdienstverlening aan werkenden, werkzoekenden en werkgevers. De verwachting is dat de invoering van het Werkcentrum er in elk geval bij een groep burgers toe leidt dat het hen minder moeite kost en dat zij minder tijd kwijt zullen zijn met het zoeken van de juiste plek voor hulpvragen rondom werk en scholing. Door het versterken van de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en de (regionale) samenwerking bij passende dienstverlening kan er meer gericht worden ingezet op het duurzaam verbinden van vraag en aanbod in de arbeidsmarktregio's. Daarnaast wordt verwacht dat meer passend arbeidsmarktbeleid en betere samenwerking van dienstverlenende organisaties positieve effecten heeft op de arbeidsparticipatie.

Nadere toelichting:

Hoofdstuk 6 memorie van toelichting concept wetsvoorstel.

b) Welke verplichte toetsen zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

De volgende toetsen vinden plaats op het voorstel:

- Data Protection Impact Assessment (DPIA) en advies Autoriteit Persoonsgegevens;
- Wetgevingstoets;
- Uitvoeringstoets UWV;
- Uitvoeringstoets VNG;
- Adviescollege toetsing regeldruk.

De uitkomsten van deze toetsen zijn nog niet bekend.

5. Wat is de voorkeursoptie?

a) Wat is het voorstel?

Het wetsvoorstel wijzigt de wet SUWI, waarin grondslagen en taken worden gecreëerd, uitgebreid dan wel geconcretiseerd, waarmee de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en de (regionale) samenwerking bij het bieden van passende dienstverlening wordt versterkt. Dit pakket aan maatregelen is ontworpen om de publiek-private netwerksamenwerking te versterken en de arbeidsmarktdienstverlening beter af te stemmen op de behoeften van werkzoekenden, werkenden en werkgevers.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

Het voorstel beoogt de samenwerking tussen publieke en private partijen in de regionale arbeidsmarkt te versterken door het oplossen van een aantal knelpunten. Hoewel de invoering van deze maatregelen complex kan lijken, is het doel juist om de processen eenvoudiger en toegankelijker te maken.

Dit moet leiden tot een soepelere doorstroming van werkzoekenden naar werk, een betere aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en een efficiëntere inzet van middelen. Kortom, de maatregelen zijn bedoeld om de arbeidsmarktinfrastructuur zo in te richten dat werkzoekenden, werkenden en werkgevers sneller en gemakkelijker toegang krijgen tot de benodigde ondersteuning en diensten, wat uiteindelijk bijdraagt aan een sterker functionerende arbeidsmarkt.

Nadere toelichting:

CW3.1. en hoofdstuk 6 en 7 memorie van toelichting concept wetsvoorstel.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Ondanks de potentiële voordelen van dit voorstel, zijn er mogelijke risico's en onzekerheden.

- Met dit wetsvoorstel wordt beoogd de reeds bestaande (regionale) publiek-private samenwerking meer vorm te geven en daarnaast grondslagen en taken te creëren, uit te breiden of te concretiseren waarmee de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en samenwerking bij het bieden van passende dienstverlening worden versterkt. Deze grondslagen en taken kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur (Besluit en Regeling SUWI) nader worden uitgewerkt en vormgegeven.

- Het resultaat van dit voorstel is afhankelijk van allerlei factoren, zoals de succesvolle integratie van diensten in het Werkcentrum, de gebruiksvriendelijkheid van de nieuwe centrale toegangspoort en de mate van coördinatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen. Deels hangt dit af van de betrokken partijen in de regio.

- Met dit voorstel wordt een minimale, noodzakelijke basis gelegd voor de oprichting van de Werkcentra. Bezuinigingen op de centrale organisatie of bij de dienstverlening van betrokken partijen kan leiden tot uitholling van de dienstverlening in het Werkcentrum of zelfs de financiële haalbaarheid van het voorstel in gevaar brengen.

- De arbeidsmarkt kan veranderen op een manier die de oorspronkelijke doelstellingen van het voorstel minder relevant maakt of extra aanpassingen vereist. Echter, als partijen beter georganiseerd zijn binnen het Landelijk en Regionaal Beraad, kunnen ze meer flexibel inspelen op deze veranderingen en sneller de nodige aanpassingen doorvoeren.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Dit wetsvoorstel zal na inwerkingtreding in eerste instantie worden geëvalueerd door middel van een invoeringstoets. Met deze toets wordt bekeken of de uitwerking van het voorstel in de praktijk uitpakt zoals beoogd. Vervolgens zal de wetgeving op grond van de bestaande evaluatieverplichtingen op effectiviteit worden geëvalueerd.

Nadere toelichting:

CW3.1